

Погоджено:

**Директор Карпатського
біосферного заповідника**

**Микола Тарасюк
2022р.**

Погоджено:

**Директор НПП
«Гуцульщина»**

**Юрій Стефурак
2022р.**

ОБГРУНТУВАННЯ

затвердження ліміту на використання природних ресурсів у межах території Карпатського біосферного заповідника у 2022 році шляхом проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів

За комплексним лісогосподарським районуванням Західного регіону України ДП «Рахівське ЛДГ» розташоване у Високогірному лісогосподарському районі з ялицево-смерековими, чистими смерековими і в меншій мірі буковими лісами, а також рослинністю полонин. Територія лісгоспу в межах Високогірного лісогосподарського району охоплює схили Чорногори, Свидівця та Рахівського кристалічного масиву. Рельєф території підприємства представлений найвищою частиною Українських Карпат.

Господарська діяльність ДП «Рахівське ЛДГ» спрямована на дотримання принципів сталого, безперервного і раціонального використання лісових ресурсів, збереження умов відтворення корінних біологічно стійких високопродуктивних мішаних деревостанів та їх екологічно корисних функцій. Підприємство веде лісове та мисливське господарство, лісовідновлення та лісонасіннєву справу, здійснює захист лісових масивів від пожеж, шкідників та хвороб, організацію охорони від самовільного використання деревини. Головним завданням є забезпечення комплексного використання корисних властивостей лісів без порушення їх водохоронних і ґрунтозахисних функцій.

Ліси в постійному користуванні ДП «Рахівське ЛДГ» є основною складовою частиною його природних комплексів і розташовані на площі 38503,6 га., в т.ч. вкрита лісовою рослинністю – 35713,5 га.

Найбільша питома вага (41,5 %) у підприємстві припадає на захисні ліси, дещо менше на експлуатаційні – 33,5 %; інші категорії мають значно менші площи: рекреаційно-оздоровчі ліси становлять 13,5 %, а ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення – 11,5 %.

Переважаючими породами в лісах ДП «Рахівське ЛДГ» є ялина європейська, яка займає 70,1 % площи вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок та бук лісовий – 24,2 %, усі інші займають 5,7 %. Ялина й бук найбільше переважають у лісах за категоріями: захисні (74,8 % і 21,6 %) та експлуатаційні (78,0 % і 15,6 %), відповідно. У хвойному господарстві господарської частини за даними категоріями лісів ялина європейська займає понад 80 %; бук лісовий

у твердолистяному господарстві панує на майже 60 % площ.

Частина території лісгоспу, а саме 3695,0 га входить до складу Карпатського біосферного заповідника без вилучення у постійних лісокористувачів. КБЗ- одна з найбільших гірськолісових природно-заповідних установ Українських Карпат. Ліси є основною складовою частиною його природних комплексів. Понад 70% лісових екосистем Карпатського біосферного заповідника природного походження і не потребують активного втручання в перебіг природних процесів. Однак, на решті лісових територій, переважно в межах буферної зони і зони антропогенних ландшафтів, зростають похідні і порушені насадження різного віку, які ще до заповідання перебували під тривалим і інтенсивним впливом лісоексплуатації. Їх видовий склад і структура змінені людиною ще до заповідання і не відповідають корінним типам лісу. Наприклад, у лісах хвойної зони в попередні роки на місці мішаних буково-ялицево-смерекових угруповань створювались переважно монокультури смереки, які є екологічно нестійкими і час від часу пошкоджуються вітровалами, шкідниками і хворобами лісу. На територіях нижньої частини смуги букових лісів, що прилягають до населених пунктів, поширені похідні низькопродуктивні деревостани з участю граба, берези та інших порід. Крім цього, на лісовах полянах і зрубах створювались культури з неаборигенних видів: дуба червоного, модрини японської, дугласії тисолистої тощо. У гірських і приполонинних лісах як букової, так і хвойної зони, на контакті з субальпійським поясом внаслідок довготривалого полонинського господарювання утворилися розладнані деревостани з великою кількістю пошкоджених дерев. У похідних і порушеніх лісах спостерігається інтенсивний процес відпаду дерев, що погіршує їх санітарний стан, підвищує ступінь пожежної небезпеки та знижує естетичну привабливість ландшафтів.

Пояснення необхідності проведення заходів щодо поліпшення санітарного стану лісів. На виконання заходів Проекту організації території КБЗ та охорони його природних комплексів (Підрозділ 4.1.1.1. Збереження та відтворення корінних лісових насаджень, Захід №1) проведено натурні лісопатологічні обстеження пошкоджених лісових ділянок. На основі даного обстеження та з метою розробки вітровальних і буреломних ділянок, ліквідації існуючих осередків шкідників і хвороб лісу, а також попередження їх поширення та ураження здорових сусідніх лісів сформовано Перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів по ДП «Рахівське ЛДГ» на 2022 рік (Захід №2 Проекту організації). На пошкоджених ділянках, відповідно до «Санітарних правил в лісах України» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України № 1224 від 09.12.2020, далі - Санітарні правила) проведено відбір дерев IV-VI категорій стану. В ході обстеження пошкоджених ділянок крім вітровальних, вітроломних і сніголамних дерев різних порід, особин ялини європейської, ялиці білої, бука, явора, вільхи, в'яза, берези, уражених стовбурними шкідниками (короїд-друкар), були виявлені також дерева, з які мають стовбурну гниль, про що вказано у відповідних актах обстежень. Однак, у відповідності

до чинних Санітарних правил та з метою збереження біорізноманіття, дерева зі стовбурними гнилями не були відібрані у санітарну рубку, а залишені на ділянках, як середовище існування багатьох видів живих організмів.

Місця і обсяги використання природних ресурсів

Лісництво	Квар-тал	Ви-діл (під вид іл)	Функціональна зона	Площа, га	Обсяг, м ³	Повнота	
						За матеріалами лісовпорядку-вання	Після проведення заходу
Говерлянське	14	3	антропогенних ландшафтів	1,6	205	0,75	0,57
Говерлянське	14	6	антропогенних ландшафтів	10,4	940	0,75	0,63
Говерлянське	14	8	антропогенних ландшафтів	8,1	551	0,65	0,58
Говерлянське	14	10	антропогенних ландшафтів	2,8	211	0,65	0,55
Разом	-	-	-	22,9	1907	-	-

Обґрунтування обсягів проведення заходів щодо поліпшення санітарного стану лісів. У відповідності до Переліку заходів з поліпшення санітарного стану лісів по ДП «Рахівське ЛДГ» (територія КБЗ без вилучення) на 2022 рік погодженого з ДСЛП «Івано-Франківськ лісозахист», Департаментом екології та природних ресурсів Закарпатської ОДА та Обласним управлінням лісового та мисливського господарства у Закарпатській області, заплановано проведення вибіркових санітарних рубок на загальній площі 22,9 га з вирубуванням 1907 м³ деревини. Після проведення заходів на жодній ділянці повнота не змениться нижче встановленого Санітарними правилами показника. Проведення вибіркових санітарних рубок у вищезазначених обсягах не нанесе шкоди лісовим природним комплексам Карпатського біосферного заповідника та не призведе до їх деградації.

Інформація про наявність рідкісних видів та оселищ, а також цінних природних лісів. На ділянках, на яких у 2022 році заплановано проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів, видів рослин і тварин, що включені до Червоної книги України, рослинних угруповань, що включені до Зеленої книги України а також видів рослин і тварин та природних оселищ, що знаходяться під захистом Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі не виявлено. Всі ділянки, на яких заплановано проведення природоохоронних заходів знаходяться за межами заповідної зони і за межами Об'єкта всесвітньої спадщини ЮНЕСКО "Букові праліси і давні ліси Карпат та інших регіонів Європи". Жодна з запропонованих ділянок не входить до Переліку пралісів, квазіпралісів та природніх лісів ДП «Рахівське ЛДГ» (територія КБЗ без вилучення).

Строк та умови використання. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів ДП «Рахівське ЛДГ» (територія КБЗ без вилучення) заплановано провести до 31 грудня 2022 р. У процесі проведення вибіркових санітарних рубок буде

застосовано природозберігаючі технології розробки лісосік і трелювання деревини, які сприятимуть ліквідації загроз поширення шкідників і хвороб лісу без нанесення шкоди ґрутовому і надґрутовому покриву та здоровим деревам, які в рубку не відведені. Отримана деревина від проведення санітарних рубок буде спрямована на забезпечення місцевого населення та працівників лісгоспу паливними дровами і будівельним лісом, а також на потреби ДП «Рахівське ЛДГ» для опалення виробничих приміщень та виконання ремонтно-будівельних робіт (ремонт мостів, берегових підпірних стінок, будівель тощо). Після проведення заходів щодо поліпшення санітарного стану лісів, буде підібрано модельні ділянки, на яких проводитиметься моніторинг їх впливу на стан деревостанів і розвиток природного поновлення.

Розглянувши матеріали щодо проведення природоохоронних заходів у лісах ДП «Рахівське ЛДГ» (територія КБЗ без вилучення), вважаємо за доцільне затвердити ліміт на використання природних ресурсів на 2022 рік шляхом проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на загальній площі 22,9 га з вирубуванням 1907 м³ деревини.

Головний лісничий
ДП «Рахівське ЛДГ»

Андрій УГРИН

Заступник директора
з наукової роботи

Федір ГАМОР